

*Zenz, Strumpf
Willweber-Strumpf*

Leczenie Bólu

PRZEWODNIK KIESZONKOWY

Redakcja wydania I polskiego

Jerzy Wordliczek

MedPharm Polska

Leczenie bólu – przewodnik kieszonkowy

Michael Zenz
Michael Strumpf †
Anne Willweber-Strumpf

Redakcja wydania I polskiego
Jerzy Wordliczek

MedPharm Polska

Spis treści

Przedmowa do wydania polskiego	V
Słowo wstępne	VII
1. Wiadomości ogólne	1
1.1. Wywiad dotyczący bólu	4
1.2. Badanie fizykalne	12
1.3. Rozpoznanie wstępne i rozpoznanie różnicowe	12
1.4. Planowanie leczenia	13
1.5. Przykłady charakterystycznych pytań i odpowiedzi przy niektórych schorzeniach bólowych	14
1.6. Kontrola leczenia i dokumentacja	15
1.6.1. Ocena skuteczności	15
1.6.2. Ocena działań niepożądanych	17
1.6.3. Długoterminowa opieka nad pacjentami z przewlekłym bólem	17
2. Poszczególne zespoły bólowe	21
2.1. Bóle głowy	21
2.1.1. Migrena	21
2.1.2. Ból głowy typu napięciowego	30
2.1.3. Mieszany ból głowy	33
2.1.4. Klasterowy ból głowy	35
2.1.5. Polekowe bóle głowy	40
2.1.6. Ból głowy pochodzenia szyjnego	43
2.1.7. Inne postacie bólu głowy/rozpoznanie różnicowe	47
2.1.7.1. Zapalenie tętnicy skroniowej	47
2.1.7.2. Ból głowy naczyniowy	47
2.1.7.3. Ból głowy przy podwyższonym ciśnieniu wewnątrzczaszkowym	48
2.1.7.4. Inne przyczyny bólu głowy	49
2.2. Bóle twarzy	50
2.2.1. Neuralgia nerwu trójdzielnego (tik bolesny)	50
2.2.2. Neuropatia nerwu trójdzielnego	54
2.2.3. Przewlekły samoistny ból twarzy	57

2.2.4. Mioartropatia	60
2.3. Wielobjawowy miejscowy zespół bólowy (WMZB, ang. CRPS, choroba Sudecka)	65
2.4. Ból poamputacyjny i fantomowy	72
2.4.1. Ból poamputacyjny	72
2.4.2. Ból fantomowy	76
2.5. Ból niedokrwieny	83
2.5.1. Bóle kończyn	83
2.5.2. Dusznica bolesna (dławica piersiowa)	91
2.6. Ból w chorobach nowotworowych	95
2.7. Bóle w narządzie ruchu	115
2.7.1. Bóle pleców	115
2.7.1.1. Bóle pleców o pochodzeniu korzeniowym	117
2.7.1.2. Bóle pleców o pochodzeniu niekorzeniowym	124
2.7.2. Zespół ramię-ręka (bark-ręka)	133
2.8. Półpasiec	139
2.8.1. Ostre zakażenie wirusem półpaśca	139
2.8.2. Neuralgia popółpaścowa	145
2.9. Ból reumatyczny	150
2.9.1. Reumatoidalne zapalenie stawów	150
2.9.2. Zespół fibromialgii	157
2.10. Ból mięśniowo-powięziowy	164
2.11. Ból ośrodkowy	170
2.11.1. Ból wzgórzowy	174
2.11.2. Uszkodzenia struktur opuszkowo-mostowych	176
2.11.3. Uszkodzenie rdzenia kręgowego, zespół porażenia poprzecznego	178
2.12. Neuropatia cukrzycowa	182
2.13. Zapalenie trzustki	190
2.13.1. Ostre zapalenie trzustki	190
2.13.2. Przewlekłe zapalenie trzustki	194
3. Okołooperacyjna terapia bólu	201

4. Leki w terapii bólu	209
4.1. Trójstopniowy schemat leczenia bólu w chorobach nowotworowych według WHO	209
4.2. Farmakoterapia bólów pochodzenia nienowotworowego	211
4.3. Nieopiodowe leki przeciwbólowe	214
4.4. Opioidy	219
4.4.1. Słabe opioidy	219
4.4.2. Silne opioidy	222
4.4.3. Dawki ekwiwalentne	224
4.5. Trójcykliczne leki przeciwdepresyjne	225
4.6. Selektywne inhibitory wychwytu zwrotnego serotoniny (5-HT) i noradrenaliny (NA) (SSNRI)	227
4.7. Leki przeciwpadaczkowe	228
4.8. Tryptan	231
4.9. Leki zapobiegające migrenie	233
4.10. Kortykosteroidy	236
4.11. Inhibitor osteoklastów (bifosfonian)	239
4.12. Leki obniżające napięcie mięśni działające ośrodkowo ..	241
4.13. Leki przeciwwymiotne	242
4.14. Środki przeczyszczające	247
4.15. Dawkowanie leków przeciwbólowych u dzieci	252
4.16. Stosowanie leków przeciwbólowych u starszych pacjentów	254
4.17. Stosowanie leków przeciwbólowych i koanalgetyków, czyli leków wspomagających przy niewydolności nerek i wątroby	255
4.18. Stosowanie leków poza wskazaniami (off-label-use) ...	257
5. Wskazania do stosowania inwazyjnych metod leczenia bólu	261
5.1. Znieczulenie miejscowe zwojów nerwowych z zastosowaniem opioidów (GLOA)	261
5.2. Lędźwiowa oraz piersiowa blokada pnia współczulnego środkiem miejscowo znieczulającym	262
5.3. Blokada neurolytyczna	262
5.4. Blokada zwoju gwiaździstego	263
5.5. Długoterminowe podawanie opioidów dokanałowo ...	263

5.6. Metody neuromodulacyjne	264
6. Niefarmakologiczne metody leczenia bólu	265
6.1. Alternatywne metody leczenia bólu	265
6.1.1. Akupunktura	265
6.1.2. Elektryczna stymulacja nerwów	265
6.2. Psychoterapia	266
6.2.1. Terapia poznawczo-behawioralna	267
6.2.2. Warunkowanie sprawcze	267
6.2.3. Metody psychofizjologiczne	268
6.3. Rehabilitacja	268
6.3.1. Ćwiczenia bierne	268
6.3.2. Aktywna rehabilitacja	269
7. Użyteczne terminy i ich definicje	273
8. Skróty	275
Indeks	276